DECYZJA KOMISJI

z dnia 24 maja 2004 r.

odnosząca się do procedury przewidzianej w art. 82 Traktatu WE oraz art. 54 Porozumienia EOG przeciwko Microsoft Corporation

(Sprawa COMP/C-3/37.792 – Microsoft)

(notyfikowana jako dokument nr C(2004) 900)

(Jedynie wersja w języku angielskim jest autentyczna)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2007/53/WE)

W dniu 24 marca 2004 r. Komisja przyjęła decyzję w sprawie postępowania przewidzianego w art. 82 Traktatu WE oraz w art. 54 Porozumienia EOG. Zgodnie z przepisami art. 21 rozporządzenia nr 17 ([1]) Komisja podaje niniejszym do wiadomości nazwy stron oraz istotną treść decyzji, mając na uwadze uzasadnione interesy przedsiębiorstw związane z ochroną ich tajemnic handlowych. Nieopatrzona klauzulą poufności wersja pełnego tekstu omawianej decyzji w autentycznych wersjach językowych postępowania oraz w językach roboczych Komisji znajduje się na stronie internetowej DG COMP pod adresem http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html.

I. STRESZCZENIE OPISU NARUSZENIA

Adresat decyzji, charakter i czas trwania naruszenia

(1) Niniejsza decyzja skierowana jest do Microsoft Corporation.

(2) Microsoft Corporation naruszył przepisy art. 82 Traktatu WE i art. 54 Porozumienia EOG poprzez:

— odmowę udzielenia informacji dotyczących interoperacyjności i zezwolenia na ich wykorzystanie w celu opracowania i dystrybucji systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych od października 1998 r. do daty niniejszej decyzji,

— umożliwianie nabycia systemu operacyjnego klient Windows wyłącznie pod warunkiem jednoczesnego zakupu odtwarzacza multimediów Windows (Windows Media Player, WMP) od maja 1999 r. do daty niniejszej decyzji.

Właściwe rynki

Systemy operacyjne dla komputerów osobistych

(3) Systemy operacyjne są programami kontrolującymi podstawowe funkcje komputera. Komputery osobiste spełniające funkcję terminala (Client Personal Computers, PC) są komputerami o zastosowaniu ogólnym, przeznaczonymi do użytku przez jedną osobę naraz. Mogą one być połączone w sieć komputerową.

(4) Można rozróżnić: i) systemy operacyjne dla komputerów z „procesorami Intela lub kompatybilnymi"; oraz ii) systemy operacyjne dla komputerów z procesorami niekompatybilnymi z układami Intela. „Procesory Intela lub kompatybilne" w tym kontekście odnosi się do szczególnego rodzaju struktury sprzętu. „Portowanie" (czyli dostosowanie) systemu operacyjnego dla komputerów z procesorami niekompatybilnymi z układami Intela (np. Apple MacIntosh), tak aby działał na sprzęcie z procesorami Intela lub kompatybilnymi, jest długim i kosztownym procesem. Jednakże kwestia zawarcia w definicji właściwego rynku systemów operacyjnych dla komputerów z procesorami Intela lub kompatybilnymi i systemów operacyjnych dla komputerów z procesorami niekompatybilnymi z układami Intela może pozostać otwarta, ponieważ ewentualna różnica nie zmieni wyników oceny pozycji rynkowej Microsoft.

(5) Systemy operacyjne dla urządzeń podręcznych, takich jak komputery kieszonkowe („PDA") lub „inteligentne" telefony komórkowe oraz systemy operacyjne dla serwerów, nie mogą obecnie być uważane za konkurencyjne substytuty systemów operacyjnych dla komputerów klienckich.

(6) Jeżeli chodzi o podaż substytutów, program, który obecnie nie istnieje na rynku systemów operacyjnych dla komputerów osobistych, musiałby ulec znacznym modyfikacjom w celu dostosowania go do szczególnych potrzeb konsumentów na tym rynku. Obejmują one proces tworzenia i testowania, który zajmuje dużo czasu (często ponad rok) i jest kosztowny, a także niesie za sobą poważne ryzyko handlowe. Ponadto z uwagi na dominację spółki Microsoft na właściwym rynku nowy konkurent napotkałby poważne bariery wejścia na rynek.

Systemy operacyjne dla serwerów grup roboczych

(7) „Usługi (ang. *services*) serwerów grup roboczych" są podstawowymi usługami, z których korzystają pracownicy biurowi w codziennej pracy, takimi jak na przykład współdzielenie plików przechowywanych na serwerach,

([1]) Dz.U. 13 z 21.2.1962, str. 204/62. Rozporządzenie ostatnio zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1/2003 (Dz.U. L 1 z 4.1.2003, str. 1).

współdzielenie drukarek i korzystanie z praw użytkowników sieci podlegających centralnemu zarządzaniu przez dział informatyczny ich organizacji. „Systemy operacyjne dla serwerów grup roboczych" są to systemy operacyjne opracowane i wprowadzone na rynek w celu umożliwienia zbiorowego korzystania z tych usług stosunkowo niewielkiej liczbie komputerów połączonych ze sobą w małą lub średnią sieć.

(8) Dowody zgromadzone przez Komisję w trakcie dochodzenia potwierdziły, że usługi serwerów grup roboczych są postrzegane przez klientów jako odrębny zestaw usług dostarczanych przez serwer. W szczególności istnieje ścisły związek między usługami związanymi z plikami i drukowaniem, z jednej strony, a usługami związanymi z zarządzaniem grupami i użytkownikami, z drugiej: bez prawidłowego zarządzania grupami i użytkownikami użytkownik nie miałby zapewnionego skutecznego i bezpiecznego dostępu do usług związanych ze współdzieleniem plików i drukarek.

(9) Należy odróżnić serwery grup roboczych (serwery wykorzystujące system operacyjny dla serwerów grup roboczych) od serwerów najwyższej klasy, z których korzysta się na ogół przy operacjach wielkiej wagi, takich jak kontrola zasobów, rezerwacje lotnicze lub transakcje bankowe. Tego typu zadania mogą pociągać za sobą konieczność przechowywania ogromnych ilości danych i wymagają najwyższej (często zwanej w języku angielskim *rock-solid* – o kamiennej wytrzymałości) niezawodności i dyspozycyjności ([2]). Są one wykonywane przez kosztowne urządzenia (czasem zwane „serwerami klasy korporacyjnej") lub przez superkomputery. Z kolei systemy operacyjne dla serwerów grup roboczych są zwykle instalowane na mniej kosztownych komputerach.

(10) Jednakże nie wszystkie serwery klasy podstawowej są użytkowane jako serwery grup roboczych. Na przykład serwery klasy podstawowej można instalować na „brzegu" sieci i mogą być one wyspecjalizowane w obsłudze Internetu ([3]), zapisywaniu w pamięci podręcznej obiektów internetowych ([4]) lub ścianach ogniowych (ang. *firewall*) ([5]); wówczas nie są one wykorzystywane do głównych usług serwerów grup roboczych.

(11) Należy również zauważyć, że podczas gdy jedynie usługi związane z plikami, drukowaniem oraz zarządzaniem grupami i użytkownikami stanowią główne usługi serwerów grup roboczych, operacyjne systemy dla serwerów grup roboczych mogą być wykorzystywane do wykonywania programów użytkowych, tak jak w przypadku innych systemów operacyjnych. Programy te są często ściśle związane z dostarczaniem usług dotyczących zarządzania grupami i użytkownikami. Ponieważ systemy operacyjne dla serwerów grup roboczych są zasadniczo używane w niedrogich urządzeniach, wymienione programy użytkowe zwykle nie wymagają serwerów o najwyższej niezawodności.

Odtwarzacze mediów strumieniowych

(12) Odtwarzacze multimediów są programami użytkowymi przeznaczonymi dla klientów; ich podstawową funkcją jest rozkodowywanie, rozpakowywanie i odtwarzanie (oraz umożliwienie przetwarzania) cyfrowych plików audiowizualnych pobieranych w całości (ang. *downloaded*) lub w strumieniu (ang. *streamed*) z Internetu (i innych sieci). Odtwarzacze multimediów umożliwiają również odtwarzanie plików audiowizualnych przechowywanych na nośnikach fizycznych, takich jak płyty CD i DVD.

(13) Jeżeli chodzi o popyt na substytuty, tradycyjne urządzenia odtwarzające, takie jak odtwarzacze płyt CD i DVD, nie mogą zastępować odtwarzaczy multimediów, ponieważ dysponują one bardzo ograniczonym zestawem funkcji związanych z odtwarzaniem plików multimedialnych. Odtwarzacze multimediów opierające się na prawnie zastrzeżonych technologiach stron trzecich, w przeciwieństwie do WMP firmy Microsoft, RealOne Player firmy RealNetworks i Quicktime Player firmy Apple, nie ograniczają w niczym stron trzecich. Odtwarzacze multimediów niezdolne do odbioru treści audiowizualnej przesyłanej strumieniowo przez Internet nie mogą zastępować odtwarzaczy mediów strumieniowych, ponieważ nie zaspokajają one szczególnego popytu konsumentów na strumieniową transmisję danych.

(14) Jeżeli chodzi o podaż na substytuty, charakterystyczne właściwości omawianego rynku, takie jak konieczność znacznych inwestycji w badania naukowe i rozwój, ochrona istniejących technologii medialnych poprzez prawa autorskie oraz pośrednie efekty sieci (ang. *network effects*), stanowią bariery dla twórców innych programów użytkowych, w tym odtwarzaczy mediów niestrumieniowych.

Dominacja

Systemy operacyjne dla komputerów osobistych

(15) Microsoft przyznał, że posiada pozycję dominującą na rynku systemów operacyjnych dla komputerów osobistych.

(16) Ta pozycja dominująca charakteryzuje się udziałem w rynku, który przynajmniej od 1996 r. utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie (90 % i więcej w ostatnich latach) i obecnością bardzo poważnych barier wejścia na rynek. Bariery te są w szczególności związane z obecnością pośrednich efektów sieci. Popularność systemów operacyjnych dla komputerów osobistych wśród użytkowników spowodowana jest ich popularnością wśród producentów programów użytkowych do komputerów osobistych, którzy z kolei dążą do skupienia swoich wysiłków na rzecz rozwoju technologicznego na najbardziej popularnych wśród użytkowników systemach operacyjnych dla komputerów osobistych. Stwarza to samonapędzającą się

([2]) Niezawodność jest to zdolność systemu operacyjnego do funkcjonowania przez długi okres czasu bez zakłóceń i bez konieczności ponownego uruchamiania systemu. Dyspozycyjność jest to zdolność systemu operacyjnego do funkcjonowania przez długi okres czasu bez konieczności wyłączenia go z użycia dla potrzeb rutynowej konserwacji lub wprowadzenia unowocześnień. Innym aspektem dyspozycyjności jest, w jak krótkim czasie system operacyjny może zacząć ponownie funkcjonować po wystąpieniu awarii.

([3]) Serwer internetowy obsługuje strony internetowe i umożliwia dostęp do nich za pomocą standardowych protokołów internetowych.

([4]) Pamięć podręczna jest miejscem, w którym przechowuje się tymczasowe kopie obiektów internetowych. Zapisywanie obiektów internetowych w pamięci podręcznej jest zatem metodą przechowywania plików internetowych w celu ich późniejszego ponownego użycia w sposób przyspieszający dostęp docelowego użytkownika.

([5]) Ściana ogniowa jest rozwiązaniem programowo-sprzętowym, które izoluje sieci komputerowe organizacji, chroniąc je tym sposobem przed zagrożeniami zewnętrznymi.

dynamikę, która chroni pozycję Windows jako faktycznej normy w dziedzinie systemów operacyjnych dla komputerów osobistych („bariera wejścia na rynek dla oprogramowania").

Systemy operacyjne dla serwerów grup roboczych

(17) Komisja stwierdza, że Microsoft osiągnął dominującą pozycję na rynku systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych. Wniosek ten opiera się w szczególności na następujących ustaleniach:

— Komisja przeanalizowała różne dane w celu dokonania pomiaru udziału Microsoft w rynku systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych. Wszystkie te dane potwierdzają, że Microsoft posiada zdecydowanie największy udział w rynku, wynoszący ponad 50 % niezależnie od zastosowanej metody obliczenia, a w większości pomiarów wahający się od 60 do 75 %.

— Istnieją bariery wejścia na rynek systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych. W szczególności im łatwiej jest znaleźć techników wykwalifikowanych w zarządzaniu danym systemem operacyjnym dla serwerów grup roboczych, tym więcej klientów kupuje ten system operacyjny dla serwerów grup roboczych. Z kolei jednak, im bardziej popularny system operacyjny dla serwerów grup roboczych staje się pośród klientów, tym łatwiej jest technikom (i tym bardziej są oni skłonni) zdobyć umiejętności związane z tym produktem. Mechanizm ten można określić w sposób formalny z perspektywy gospodarczej jako efekty sieci.

— Między rynkiem systemów operacyjnych dla komputerów osobistych a rynkiem systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych istnieją silne powiązania handlowe i techniczne. W wyniku tego dominacja spółki Microsoft na rynku systemów operacyjnych dla komputerów osobistych ma wielkie znaczenie dla pokrewnego rynku systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych.

Odmowa udzielenia informacji

(18) Niniejsza decyzja ustala, co następuje.

— Microsoft odmówił udzielenia firmie Sun informacji umożliwiających tej firmie opracowanie systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych, które mogłyby zostać płynnie zintegrowane ze „strukturą domeny Active Directory", siecią powiązanych ze sobą protokołów typu klient-serwer i serwer-serwer, według których zorganizowane są sieci grup roboczych Windows. Warto zauważyć, że w celu umożliwienia firmie Sun takiej płynnej integracji Microsoft musiał jedynie dostarczyć specyfikacje właściwych protokołów, tzn. dokumentację techniczną, nie musiałby natomiast podawać kodu źródłowego oprogramowania Windows, nie wspominając o udzieleniu firmie Sun zezwolenia na skopiowanie go. Należy wymienić dalsze dwa fakty stanowiące okoliczności omawianej odmowy. Po pierwsze, odmowa Microsoft wobec firmy Sun jest częścią szerszej taktyki polegającej na odmowie udzielania istotnych informacji jakimkolwiek producentom systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych. Po drugie, odmowa Microsoft stanowi przerwanie ciągłości dostaw, ponieważ te same informacje dotyczące poprzednich wersji produktów Microsoft zostały udostępnione firmie Sun i ogółowi przemysłu produkcyjnego, w sposób pośredni poprzez wydanie licencji AT&T.

— Odmowa Microsoft stwarza ryzyko usunięcia konkurencji z rynku systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych, ponieważ informacje, których udzielenia odmówiono, są niezbędne konkurentom działającym na tym rynku. Dane pochodzące od klientów potwierdzają istnienie powiązania między uprzywilejowaną interoperacyjnością, jaką systemy operacyjne dla serwerów grup roboczych Microsoft dysponują dzięki dominującemu systemowi operacyjnemu dla komputerów osobistych autorstwa Microsoft, a szybkim osiągnięciem pozycji dominującej przez omawiane systemy (i wzrastającym wykorzystywaniem niekompatybilnych z produktami konkurentów funkcji z zakresu usługi Active Directory). Dochodzenie Komisji wykazuje także, że nie istnieje żaden rzeczywisty ani potencjalny sposób zastąpienia informacji, których udzielenia odmówiono.

— Odmowa Microsoft ogranicza możliwości rozwoju technicznego ze szkodą dla konsumentów i jest w szczególności sprzeczna z przepisami art. 82 lit. b). Jeżeli konkurenci mieliby dostęp do informacji, których udzielenia odmówiono, mogliby zaoferować konsumentom nowe i ulepszone produkty. Wskaźniki rynkowe wykazują, że konsumenci cenią w szczególności takie właściwości produktu, jak bezpieczeństwo i niezawodność, jednak właściwości te zostają odsunięte na dalszy plan ze względu na przewagę Microsoft w związku z interoperacyjnością. Odmowa Microsoft działa zatem pośrednio na szkodę konsumentów.

(19) Te wyjątkowe okoliczności prowadzą do wniosku, że odmowa Microsoft stanowi nadużywanie pozycji dominującej niezgodne z art. 82, chyba że odmowa ta jest obiektywnie uzasadniona.

(20) Microsoft podał jako uzasadnienie swej odmowy fakt, że udzielenie omawianych informacji i zezwolenie konkurentom na ich wykorzystanie w celu opracowania kompatybilnych produktów byłoby jednoznaczne z przyznaniem praw do własności intelektualnej. Komisja nie zajęła stanowiska w sprawie zasadności ogólnych roszczeń Microsoft związanych z własnością intelektualną, która mogłaby być uznana jedynie indywidualnie dla każdego rozpatrywanego przypadku, w którym Microsoft przygotował odpowiednie specyfikacje. Jednakże zgodnie z orzecznictwem interes przedsiębiorstwa związany z wykonywaniem praw do własności intelektualnej nie może sam w sobie stanowić obiektywnego uzasadnienia w przypadkach, gdy występują wyjątkowe okoliczności, takie jak te opisane powyżej.

(21) Komisja rozważyła, czy w szczególnych okolicznościach występujących w tej sprawie podane przez Microsoft uzasadnienie przeważa nad wymienionymi wyjątkowymi okolicznościami, i uznała, że Microsoft nie dostarczył

żadnych dowodów, które mogłyby to potwierdzić. W szczególności udzielenie przedmiotowych informacji nie mogłoby doprowadzić do skopiowania produktu Microsoft. Komisja wzięła również pod uwagę fakt, że ujawnienie informacji tego rodzaju, jakich Microsoft odmówił, jest na porządku dziennym w przemyśle informatycznym.

(22) Ponadto Komisja oparła się na zobowiązaniu IBM, opracowanym dla Komisji w 1984 r. („Zobowiązanie IBM" – „the IBM Undertaking") [6] i na dyrektywie o oprogramowaniu z 1991 r. [7] Microsoft przyznaje, że zobowiązanie IBM i dyrektywa o oprogramowaniu dostarczają przydatnych wskazówek w obecnej sprawie. Komisja uznała, że nakaz udzielenia informacji w obecnej sprawie byłby analogiczny do sprawy zobowiązania IBM, ponieważ dotyczyłby on wyłącznie specyfikacji interfejsu. Komisja uznała również, że odmowa Microsoft stanowi odmowę udzielenia informacji dotyczących interoperacyjności w rozumieniu dyrektywy o oprogramowaniu. W związku z tym Komisja zauważyła, że dyrektywa o oprogramowaniu ograniczała korzystanie z praw autorskich w zakresie oprogramowania (w tym korzystanie z nich przez przedsiębiorstwa nieposiadające pozycji dominującej) w celu zapewnienia interoperacyjności, podkreślając w ten sposób wagę interoperacyjności w przemyśle oprogramowania. Komisja zauważyła również, że w dyrektywie o oprogramowaniu otwarcie ustalono, że jej przepisy są bez uszczerbku dla zastosowania art. 82, szczególnie jeżeli dominujące przedsiębiorstwo odmawia dostępu do informacji koniecznych dla interoperacyjności.

(23) Spółka Microsoft argumentowała również, że celem jej odmowy udzielenia informacji dotyczących interoperacyjności nie mogło być ograniczenie konkurencji na rynku systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych, ponieważ nie miała ona podstawy ekonomicznej do prowadzenia takiej strategii. Komisja odrzuciła argument Microsoft, ponieważ był on oparty na modelu ekonomicznym, który nie odpowiadał faktom w tej sprawie i ponieważ argument ten był niespójny z opiniami wyrażonymi przez kadrę kierowniczą Microsoft w wewnętrznych dokumentach Microsoft uzyskanych w trakcie dochodzenia.

Integracja

(24) Niniejsza decyzja stwierdza, że Microsoft narusza przepisy art. 82 Traktatu przez zintegrowanie WMP z systemem operacyjnym dla komputerów osobistych Windows (Windows). Komisja opiera swoje ustalenia nadużywania integracji na czterech elementach: i) Microsoft zajmuje dominującą pozycję na rynku systemów operacyjnych dla komputerów osobistych; ii) system operacyjny dla komputerów osobistych Windows i WMP są dwoma oddzielnymi produktami; iii) Microsoft nie pozostawia klientom wyboru nabycia Windows bez WMP; i iv) integracja ta eliminuje konkurencję. Ponadto niniejsza decyzja odrzuca argumenty, jakimi Microsoft uzasadnia zintegrowanie WMP.

(25) Microsoft nie zaprzecza, że posiada pozycję dominującą na rynku systemów operacyjnych dla komputerów osobistych.

(26) Decyzja Komisji uznaje, że odtwarzacze mediów strumieniowych i systemy operacyjne dla komputerów osobistych są dwoma oddzielnymi produktami (odrzucając argument Microsoft, że WMP jest integralną częścią Windows). Decyzja określa najpierw, że chociaż Microsoft od pewnego czasu integruje swój odtwarzacz multimediów z Windows, aktualnie istnieje osobny popyt konsumentów na niezależne odtwarzacze multimediów, równoległy do popytu na systemy operacyjne dla komputerów osobistych. Po drugie, wielu producentów opracowuje i oferuje odtwarzacze multimediów oddzielnie. Po trzecie, sam Microsoft tworzy i rozpowszechnia wersje swojego WMP dla innych systemów operacyjnych dla komputerów osobistych. Wreszcie Microsoft promuje WMP w bezpośredniej konkurencji z odtwarzaczami multimediów produkowanymi przez strony trzecie.

(27) Co do trzeciego elementu integracji, niniejsza decyzja ustala, że Microsoft nie daje klientom możliwości nabycia Windows bez WMP. Producenci komputerów osobistych muszą wydawać licencję na Windows z WMP. Jeżeli chcą oni zainstalować inny odtwarzacz multimediów w systemie Windows, mogą to zrobić jedynie w dodatku do WMP. Sytuacja jest taka sama w przypadku, kiedy użytkownik kupuje Windows w sklepie detalicznym. Decyzja uznaje argumenty Microsoft, że klienci nie muszą płacić dodatkowo za WMP i że nie muszą go używać, za nieistotne przy ustalaniu, czy istnieje przymus w rozumieniu art. 82 Traktatu.

(28) Następnie decyzja wyjaśnia, dlaczego w tym konkretnym przypadku integracja może wyeliminować konkurencję. Decyzja ustala, że skutkiem zintegrowania WMP z Windows jest powszechne i niedoścignione przez konkurentów występowanie odtwarzacza multimediów Microsoft w komputerach osobistych na całym świecie. Istotne dane wykazują, że inne sposoby dystrybucji są mniej skuteczne. Poprzez zintegrowanie WMP z Windows spółka Microsoft może zaoferować dostawcom treści internetowej i producentom oprogramowania, którzy używają technologii Windows Media, możliwość dotarcia do niemal wszystkich użytkowników komputerów osobistych na świecie dzięki monopolowi Windows. Dowody wykazują, że używanie kilku technologii medialnych powoduje dodatkowe koszty. W związku z tym wszechobecność WMP skłania dostawców treści internetowej i producentów oprogramowania do używania przede wszystkim technologii Windows Media. Konsumenci z kolei wolą używać WMP, ponieważ dostępna gama oprogramowania uzupełniającego i treści internetowej jest dla omawianego produktu szersza. Integracja stosowana przez Microsoft wzmacnia i zniekształca te „efekty sieci" z korzyścią dla Microsoft, tym sposobem poważnie osłabiając konkurencję na rynku odtwarzaczy multimediów. Dowody wykazują, że użycie WMP wzrasta wskutek integracji, chociaż użytkownicy oceniają wyżej jakość innych odtwarzaczy multimediów. Wskaźniki rynkowe dotyczące użycia odtwarzaczy multimediów, użycia formatów oraz treści dostępnych na stronach internetowych wykazują przewagę WMP i formatów Windows Media, niekorzystną dla głównych konkurencyjnych odtwarzaczy multimediów (i technologii medialnych). Niniejsza decyzja podkreśla tę korzystną dla WMP i formatu

[6] Sprawa Komisji IV/29.479. W następstwie wymienionego zobowiązania IBM Komisja zawiesiła dochodzenie rozpoczęte w latach 70.

[7] Dyrektywa Rady 91/250/EWG (Dz.U. L 122 z 17.5.1991, str. 42).

Windows Media tendencję, zwracając jednocześnie uwagę, że na podstawie orzecznictwa Trybunału w celu ustalenia nadużywania integracji Komisja nie jest obowiązana dostarczyć dowodów na to, że konkurencja została już zakłócona lub że istnieje ryzyko usunięcia wszelkiej konkurencji. W przeciwnym wypadku kontrola służąca wykrywaniu praktyk ograniczających konkurencję i nadużywania pozycji dominującej na niektórych rynkach oprogramowania byłaby spóźniona, ponieważ dowody wpływu na rynek można byłoby przedstawić dopiero wtedy, gdy wpływ ten już zaistniał.

(29) Wreszcie, decyzja analizuje argumenty, jakimi Microsoft uzasadnia zintegrowanie WMP, w szczególności domniemaną skuteczność zintegrowania WMP z Windows. Jeżeli chodzi o domniemaną skuteczność w odniesieniu do dystrybucji, Komisja odrzuca argument Microsoft, że integracja obniża koszty transakcji dla konsumentów, oszczędzając im czasu i zmniejszając możliwość pomyłek dzięki temu, że komputer osobisty z zestawem domyślnych opcji jest natychmiast gotowy do użycia. Fakt, że preinstalacja odtwarzacza multimediów wraz z systemem operacyjnym dla komputera klienckiego jest korzystna, nie oznacza, że Microsoft powinien dokonywać wyboru odtwarzacza za konsumentów. Producenci komputerów osobistych mogą zapewnić, aby popyt konsumentów na preinstalowane odtwarzacze multimediów przez nich wybrane został zaspokojony. Decyzja ustala również, że Microsoft nie przedstawił żadnego aspektu skuteczności technicznej, dla którego „integracja" WMP byłaby koniecznym warunkiem. Zintegrowanie WMP raczej osłania Microsoft przed skuteczną konkurencją ze strony producentów potencjalnie skuteczniejszych odtwarzaczy multimediów, która mogłaby zagrozić jego pozycji. Tym sposobem integracja powoduje obniżenie poziomu zdolności i kapitału inwestowanych w innowacje w dziedzinie odtwarzaczy multimediów.

II. ŚRODKI ZARADCZE

Odmowa udzielenia informacji

(30) Decyzja nakazuje spółce Microsoft ujawnić informacje, których udzielenia spółka odmówiła, i zezwolić na ich wykorzystanie w celu opracowania kompatybilnych produktów. Nakaz ujawnienia jest ograniczony do specyfikacji protokołów i do zapewnienia interoperacyjności z koniecznymi funkcjami określającymi typową sieć grup roboczych. Nakaz ten dotyczy nie tylko firmy Sun, ale też każdej innej firmy zainteresowanej tworzeniem produktów wywierających presję konkurencyjną na Microsoft na rynku systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych. Niniejsza decyzja może wymagać od Microsoft powstrzymania się od pełnego korzystania z praw do własności intelektualnej w zakresie uzasadnionym potrzebą położenia kresu sytuacji nadużywania pozycji dominującej.

(31) Warunki, na jakich spółka Microsoft ujawni informacje i zezwoli na ich użycie, muszą być rozsądne i niedyskryminujące. Wymóg ustalenia przez Microsoft rozsądnych i niedyskryminujących warunków dotyczy w szczególności wszelkich opłat, których Microsoft mógłby zażądać w zamian za udzielenie informacji. Na przykład opłata taka nie może odpowiadać wartości strategicznej wynikającej z pozycji Microsoft na rynku systemów operacyjnych dla komputerów osobistych lub na rynku systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych. Ponadto Microsoft nie może narzucać ograniczeń dotyczących rodzajów produktów, w których specyfikacje mogą być zastosowane, jeżeli takie ograniczenia stanowią czynnik zniechęcający do konkurowania z Microsoft lub niepotrzebnie ograniczają zdolność beneficjentów do wprowadzania innowacji. Wreszcie, warunki ustalone przez Microsoft w przyszłości muszą być wystarczająco przewidywalne.

(32) Microsoft musi ujawnić właściwe specyfikacje protokołów w odpowiednim czasie, to znaczy jak tylko opracowana zostanie sprawna i wystarczająco stabilna aplikacja tych protokołów w produktach Microsoft.

Integracja

(33) Odnośnie do nadużywania integracji niniejsza decyzja nakazuje spółce Microsoft wprowadzenie do sprzedaży dla użytkowników i producentów komputerów (ang. *OEM – Original Equipment Manufacturers*) na obszarze EOG w pełni sprawnej wersji Windows, niezawierającej WMP. Microsoft zachowuje prawo do oferowania pakietu Windows z WMP.

(34) Microsoft nie może podejmować żadnych działań, których skutek byłby podobny do zintegrowania WMP z Windows, na przykład rezerwować dla WMP uprzywilejowanej interoperacyjności z Windows, dawać selektywne prawa dostępu do interfejsów programowania aplikacji (API) Windows lub promować WMP w ramach Windows w sposób niekorzystny dla produktów konkurentów. Microsoft nie może również oferować producentom komputerów lub użytkownikom zniżki, której warunkiem będzie zakup Windows wraz z WMP; Microsoft nie może w sposób finansowy lub inny faktycznie uniemożliwiać użytkownikom i producentom komputerów dokonania wolnego wyboru zakupu wersji Windows bez WMP lub ograniczać możliwości takiego wyboru. Wersja Windows bez WMP nie może być mniej sprawna od pakietu Windows z WMP pod względem funkcjonalności WMP, który z definicji nie będzie wchodzić w skład osobnej wersji Windows.

III. GRZYWNY

Kwota podstawowa

(35) Komisja uważa, że omawiane naruszenie stanowi bardzo poważne naruszenie art. 82 Traktatu WE i art. 54 Porozumienia EOG.

(36) Ponadto działania spółki Microsoft, mające na celu skuteczne wyparcie z rynku konkurencji, wywierają znaczny wpływ na rynek systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych i rynek odtwarzaczy mediów strumieniowych.

(37) W celu dokonania oceny wagi nadużycia przyjmuje się, że rynek systemów operacyjnych dla komputerów osobistych spełniających funkcje terminala, rynek systemów operacyjnych dla serwerów grup roboczych i rynek odtwarzaczy multimediów obejmują cały obszar EOG.

(38) W świetle powyższych okoliczności początkowa kwota grzywny, jaka miała zostać nałożona na Microsoft w celu odzwierciedlenia wagi naruszenia, powinna wynieść 165 732 101 EUR. Ze względu na znaczną zdolność finansową spółki Microsoft ([8]) i w celu zapewnienia wystarczającego efektu odstraszającego dla spółki Microsoft, kwota ta zostaje podwojona do wysokości 331 464 203 EUR.

(39) Wreszcie, podstawowa kwota grzywny zostaje podwyższona o 50 % ze względu na czas trwania naruszenia (pięć i pół roku). Podstawową kwotę grzywny ustala się zatem na 497 196 304 EUR.

Okoliczności zaostrzające i łagodzące

(40) Nie istnieją okoliczności zaostrzające lub łagodzące do niniejszej decyzji.

([8]) Obecnie Microsoft jest największym przedsiębiorstwem na świecie pod względem wartości rynkowej. (patrz: http://news.ft.com/servlet/ContentServer? pagename=FT.com/StoryFT/FullStory&c=StoryFT&cid=1051390342368&p=1051389855198 i http://specials.ft.com/spdocs/global5002003.pdf – the Financial Times „World's largest Companies", tekst zaktualizowany w dniu 27 maja 2003 r., wydrukowany w dniu 13 stycznia 2004 r.). Według tego samego pomiaru Microsoft utrzymuje stale wysoką pozycję na liście największych przedsiębiorstw świata pod względem wartości rynkowej, jako największa spółka w 2000 r., piąta pod względem wielkości w 2001 r. i druga w 2002 r. (patrz: http://specials.ft.com/ln/specials/global5002a.htm (za 2000 r., tekst wydrukowany w dniu 24 stycznia 2003 r.), http://specials.ft.com/ft500/may2001/FT36H8Z8KMC.html (za 2001 r., tekst wydrukowany w dniu 24 stycznia 2003 r.), http://specials.ft.com/ft500/may2002/FT30M8IPX0D.html (za 2002 r., tekst wydrukowany w dniu 24 stycznia 2003)). Zasoby i zyski Microsoft są również znaczne. Dokumentacja Komisji Papierów Wartościowych i Giełd, dotycząca Microsoft za amerykański rok obrachunkowy od lipca 2002 r. do czerwca 2003 r., wykazuje, że w dniu 30 lipca 2003 r. spółka posiadała rezerwę gotówkową (i rezerwę inwestycji krótkoterminowych) w wysokości 49 048 mln USD. Jeżeli chodzi o zyski, dokumentacja Komisji Papierów Wartościowych i Giełd wskazuje, że w amerykańskim roku obrachunkowym od lipca 2002 r. do czerwca 2003 r. Microsoft osiągnął zyski w wysokości 13 217 mln USD przy dochodach w wysokości 32 187 mln USD (marża zysku w wysokości 41 %). W tym okresie Microsoft osiągnął zyski w wysokości 8 400 mln USD przy dochodach w wysokości 10 394 mln USD (marża zysku wynosząca 81 %) ze sprzedaży systemu operacyjnego Windows PC dla komputerów klienckich (segment produktów typu „klient").